

Práva lidská atd.

Občanská práva mají jako svou normu resp. posledního garanta základní, nezadatelná a nesuspendovatelná práva lidská. Přírozenoprávní teorie připisuje ona základní lidská práva každému člověku při jeho narození odtud se jim také říká „přírozená“, čímž se vlastně rozumělo „přírodou daná“ a tedy obci samé (ať už reprezentované vladařem nebo volenými funkcionáři) a její kompetenci se vymykající. „Příroda“ je zde volána jako garant, protože je tu odmítána kompetence člověka. Nicméně dnes je naprosto zřejmé, že toto pojetí je ideologické a že neobstojí, je-li podrobena náležité kritice. Otázka totiž je v zásadě antropologická: odkud se vlastně bere člověk? Jak se stává člověkem? Pripustíme-li, že je produktem přírody, není jasné, proč ještě vedle jeho přírodou daného lidství tu musí být ještě nějaké právo (nebo dokonce více různých práv), rovněž dané přírodou, o které se pak člověk může opírat a na které se může odvolávat. Je snad člověk člověkem ještě dříve, než se mu dostává přírozených práv, a ta práva jsou tedy jakýmsi nádavkem ze strany přírody, anebo ta práva vyplývají z povahy takto přírodou daného člověka? Anebo je tomu jinak, snad právě naopak, že ne-člověk a „před-člověk“ se člověkem stává teprve tím, že se mu od přírody dostává oněch „přírozených“ práv? Nejsou to přece jenom ona udělená nebo přiznaná práva, která ze živočicha (byť jakkoli vysoce vyvinutého a pokročilého) teprve dělají člověka? Ovšem kdyby tomu tak bylo, znamenalo by to, že lidská práva jsou takto přidělena či přiznána živé bytosti, která ještě člověkem není. Museli bychom se pak tázat, jakým právem se jednomu ze živých tvorů dostává oněch „základních lidských práv. A to nás vede k otázce (k níž lze ovšem dospět i jinými cestami, a nespíš platněji), zda základním, ba nejzákladnějším právem není právě ono zvláštní „právo být člověkem“.

(Písek, 001027-1.)